

Õiguskantsler

Toomas Kink
direktor
Tartu Raatuse Kool
liia.guthan@raatuse.tartu.ee

Teie nr
Meie 07.01.2020 nr 7-5/191835/2000073

Hoolekogu valimiste korraldamine

Lugupeetud Toomas Kink

Õiguskantsleri poole pöördus [], kuna tema hinnangul polnud tänavu oktoobris toimunud Tartu Raatuse Kooli hoolekogu valimine kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ega Tartu linnas kehtiva hoolekogu moodustamise korraga. Samuti ei olnud avaldaja arvates hoolekogu liikmete valimine avalik, läbipaistev ega vanemaid kaasav.

Leian, et hoolekogu valimiste korraldamisel eksis kool mõnel juhul hea halduse põhimõtte vastu. Neid puudusi oleks saanud vältida, kui kogu valimiste protsessi oleks põhjalikumalt ette valmistatud ja vanemaid paremini teavitatud. Soovitan edaspidi selgitada lapsevanematele elektrooniliste valmistega seonduvat aegsasti ja üksikasjalikult ning anda nii kandidaatide ülesseadmiseks kui ka hääletamiseks rohkem aega.

Nende puuduste tõttu ei ole menetluslikud vajakajäämised siiski niivõrd suured, et peaks hoolekogu valimise kehtetuks tunnistama.

Küll aga soovitan Tartu Linnavalitsusel kehtetuks tunnistada hoolekogu koosseisu kinnitamise otsuse, sest hoolekogu koosseisus ei ole vilistlaste ega kooli toetavate organisatsioonide esindajat. See on vastuolus [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) (PGS) § 73 lõikega 2. Tartu Linnavalikogule ja Tartu Linnavalitsusele saadetud ettepaneku ja soovitude kohta saate täpsemalt lugeda kirja lisast.

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 14 näeb ette õiguse heale haldusele (hea halduse põhimõte). Hea halduse põhimõte tähendab seda, et asjaosalistele tuleb anda mõistliku aja jooksul teavet neid puudutavate asjade käigust ning muud asjakohast teavet.¹ Tuleb ära kuulata inimese arvamus ja anda võimalus esitada ka vastuväited. Kogu menetlus (praegusel juhul valimiste korraldamine) tuleb korraldada nii, et see oleks selles osalejatele selge ja üheselt mõistetav.² Teisisõnu tagab hea halduse kohane menetlus selle, et inimene saab teda puudutavas protsessis osaleda sisuliselt, mitte pelgalt vormitäiteks.

2. Avaldaja selgitas, et 3. oktoobril toimunud kooli hoolekogu koosolekul Te ei selgitanud, et kavatsete korraldada hoolekogu valimised elektrooniliselt, ehkki valimised oli üks hoolekogu

¹ RKHKo 05.03.2007, 3-3-1-102-06, p 21; RKHKo 26.11.2012, 3-3-1-58-12, p 22.

² RKHKo 10.05.2007, 3-3-1-100-06, p 15; RKHKm 07.05.2008, 3-3-1-85-07, p 26.

koosoleku päevakorrapunkt. Seetõttu tuli avaldajale ja teistele hoolekogus esindatud lapsevanematele üllatusena, kui teatasite 7. oktoobril Stuudiumi veebikeskkonna kaudu, et valimised toimuvad elektrooniliselt. Veel lisasite Stuudiumisse 8 punktist koosnevad valimiste põhimõtted.

Nagu on näha avaldaja, [] ja Teie kirjavahetusest (7. ja 8. oktoobril), tekitasid elektrooniliste valimiste korraldus ja Stuudiumis avaldatud põhimõtted mitmeid küsimusi. Mõõnsite kirjavahetuses ka ise, et „mõningad asjad olid ehk tõesti veidi vähe lahti kirjutatud“. Sarnased küsimused võisid tekkida ka teistel lastevanematel. Seetõttu oleks mõistlik edaspidi koostada põhjalikum valimiste reeglistik ning levitada seda juba aegsasti enne valimisi nii Stuudiumis kui ka muul viisil (nt kooli kodulehel), et sellega saaksid tutvuda ka need vanemad, kel pole veebikeskkonnale ligipääsu.

3. Elektroonilisi valimisi tutvustati ka 9. ja 10. oktoobril toimunud kooli lastevanemate üldkoosolekul. Samas lõppes kandidaatide ülesseadmise võimalus juba 11. oktoobril. Kui vanem kuulis valimiste toimumisest esmakordselt üldkoosolekul, ei pruukinud tal jääda piisavalt aega kaaluda, kas ennast kandidaadina üles seada või võtta ühendust mõne teise lapsevanemaga, et too kaaluks kandideerimist. Aega oli napilt eriti siis, kui lapsevanemal puudus ligipääs Stuudiumi keskkonnale. Selgitasite õiguskantsleri nõunikule, et Stuudiumile ligipääsu taotlemine võtab aega kuni paar päeva.

4. Ka valimisteks oli ette nähtud üsna lühike aeg (14.-16. oktoobrini). Tartu Linnavalitsus selgitas õiguskantslerile, et sageli ei tunne vanemad hoolekogu liikmeid ega taju neid endi esindajatena. Võrreldes üldkoosolekul korraldatavate valimisega võimaldab elektrooniline valimine kandidaatidega põhjalikumalt tutvuda (Stuudiumis on põhjalikum kandidaadi tutvustus) ja sel juhul tehakse kaalutletum valik. Seega, et valimised oleksid sisukamad ja oleks võimalik vanemaid paremini kaasata, võiks anda pikema aja nii kandidaatide ülesseadmiseks kui ka valimisteks.

5. Avaldaja tõi probleemina välja ka selle, et polnud selgust, kuidas moodustati häältelugemiskomisjon. Selgitasite õiguskantsleri nõunikule, et komisjoni kuulus kooli haridustehnoloog ja kaks lapsevanemat. Samas ei olnud Stuudiumis avaldatud põhimõtetes selgitust, kes (kelle esindajad) komisjoni kuuluma hakkavad. Tagamaks, et valimised mitte üksnes ei oleks, vaid ka näiksid õiglased ja erapooletud, tuleks häältelugemiskomisjoni moodustamise põhimõtted edaspidi valimiste reeglistikku kirja panna.

6. Avaldaja heitis ette ka seda, et kuigi häältelugemise protokoll allkirjastati juba 17. oktoobril, avaldati see vanematele alles 23. oktoobril. Probleem oli seegi, et uue hoolekogu koosseisu ei avalikustatud kooli kodulehel ning 12. novembri seisuga ei osanud koolijuht vastata küsimusele, millal linnavalitsus hoolekogu koosseisu kinnitab. Neidki etteheiteid saab ennetada, teatades vanematele ette, millal ja kus valimise tulemused avaldatakse ning kuidas toimub uue hoolekogu koosseisu kinnitamine (vt Tartu Linnavolikogu 10.02.2011 määruse nr 31 „[Hoolekogu moodustamise ja tegutsemise kord](#)“ § 13 lg 1).

7. Arusaamatuste vältimiseks tuleks edaspidi täiendada häältelugemise protokoll II ja III kooliastme valimistulemuste osas nii, et oleks selge, millist kooliastet valitud hoolekogu liige esindab. Ehkki põhimõtteliselt pole keelatud määrata hoolekogu struktuur nii, et II ja III kooliastme peale valitakse kokku kolm lapsevanemate esindajat, nõuab Tartu Linnavolikogu 10.02.2011 määruse nr 31 „[Hoolekogu moodustamise ja tegutsemise kord](#)“ § 4 lg 2, et igast kooliastmest on vähemalt üks lapsevanemate esindaja. Kinnitasite, et II ja III kooliastmest valitud kolme hoolekogu liikme hulgas on mõlema kooliastme esindajad. Paraku ei nähtu see

valimistulemustest. Samuti tuleks läbipaistvuse ja selguse huvides valimiste reeglistikus välja tuua, kuidas lahendatakse olukord siis, kui kolm enim hääli saanud kandidaati on kas II või III astmest ja seega jääb üks kooliaste esindajata.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Tartu Linnavalitsus (lapsevanemate nimedeta), avaldaja

Lisa: kiri Tartu Linnavolikogule ja Tartu Linnavalitsusele